

פרוטרקורל מס' 19/ג

מישיבה של ועדת החינוך והתרבות, שהתקיימה ביום ג', ו' באדר, תשי"ד - 9.2.54, בטעם .11.00

ג כ ו ר :

- חברי הוועדה: ט. פרסיץ - היו"ר
- מ. ארם
- ח. בוגר
- א. ברמן
- א. כלפון
- ש. כפרית
- ד. בצר
- י. סטילנסקי
- ד. צברי
- י.ט. רוזנברג
- א. רוזאל-נאור
- א. דימלס

פוזמנים:

- פרופ' ב"צ דינור - שר החינוך והתרבות
- ד"ר אבידור - סגן מנהל משרד החינוך והתרבות
- גב' חסנר - היועצת המשפטית של משרד החינוך
- ד"ר רוזנטל - נציג משרד המשפטים

ג ע ד ר נ :

- מ. אונא
- ז. בן-יעקב
- ק. כהנא

טדר-הירט:

א. שונות
ב. המסך הדיון בחוק הארכיונים, תשי"ב - 1952, סעיפים 4 ו-5.

=====

היו"ר ש. פרסיץ:

אני פותחת את הישיבה. תרדולי להביע תחילה את שמחתי על היותי אתכם.

א. דימלס:

תרטי נא לי להביע בשם כל חברי הוועדה את שמחתינו אנו על שובך לעבודה.

היו"ר ש. פרסיץ:

אני מודה לכל חברי הוועדה. אני חושבת שאלות רבות עוסדות בפנינו, נאם אנו צריכים להתכוון לדיונים בפרטת התקציב לשנת הכספים החדשה, ישנן אישאלו עבודות שאני רואה אותן כחשובות בפתיחה לדיוננו זה. ישנם כמה דברים סברצוני לבקש ממשרד החינוך להמציאם לנו ואני מבקשת את תמיכת החברים בבקשתי זו.

(א) הייתי מבקשת לדעת מהו מצב הגנים לאחר הכנסת התיקונים בווק חינוך חובה. האם כל הילדים שהיו צריכים להיקלט בגנים אמנם נקלטו, כמה מהם לא נקלטו, וכיצד מספיע דבר זה על מפעל הגנים במדינה?

(ב) הייתי רוצה לדעת מה המצב בגדנ"ע, לאחר סיפולנו הרב בטאלה זו. מהו תקציב הגדנ"ע, כי מטעמי שמועות שונות על כך שתקציב זה יועבר עתה בטלואו למשרד החינוך והייתי רוצה להיות בטוחה שעם העברת המפעל יועבר גם התקציב במידה מניחה את הדעת, ושהכספים מוצעים לתועלת המפעל. הייתי רוצה להיות בטוחה, כי התקציב המועבר יהיה מספיק לחלוטין לצרכי המפעל ושלא ייווצר טוב המצב שהיה קיים עם העברת מפעל הזנה למשרד

או.

היו"ר ט. פרטיץ:

החינוך, כאשר יחד עמו הועבר גם תקציב המפעל ורק לאחר תחילת העבודה התברר שתקציב זה אינו מספיק.

ג) הייתי מבקשת להמוע טנציגי משרד החינוך על מצבם של בתי-הספר התיכוניים החקלאיים והמקצועיים. בטוח זה יטבם שותפים למשרד החינוך, והייתי רוצה לדעת כיצד הספיעה חלוקת האחריות על בתי-הספר אלה, כיצדה יא למעשה מתבטאת בהלשגים הינוכיים, ובתוספת והקלה על התקציבים הסונים.

ד) ברצוני לסמוע על תוצאות הסקר שנערך בסנה שעברה במטרה להביא לרציונאליזציה של מפעל החינוך.

ה) ד"ר אבידור; במסגרת לוועדה דין-וחשבון על החינוך בתחילת שנת לימודים זו, חבטיח להמציא עד חנוכה ממפרים מוטלמים על מערכת החינוך. ד"ר אבידור אומר שהוא כבר סוף דברים אלה בקצרה בתשובתו על שאלות ויטלים אותם ערב פסח. אני חושבת שחשוב לקבל אינפורמציה זו לפני פתיחת הדיון על תקציב החינוך, ולכן אני מבקשת ממשרד החינוך למסור לנו את פרטים אלה כבר עתה.

ד"ר אבידור: מחמט השאלות של היושבת-ראש שלוש נוגעות אך ורק למשרד החינוך - הסקר של בתי-הספר, מצב הגנים ונתונים על מערכת החינוך. אשר למפעל הגדנ"ע, אוכל למסור פרטים על שטח זה של המפעל הנמצא במסכותו של משרד החינוך. אחר-כך יהיה אולי צורך לדון בענין הגדנ"ע במסותף עם ועדת החוץ והבטחון. אשר למצבם של בתי-ספר תיכוניים חקלאיים ומקצועיים, יהיה צורך להזמין את נציגי משרד החקלאות ומשרד העבודה המטפלים בדבר.

א. רימלט: הערה לסדר-היום: משרד החינוך חייב לנו מספר תשובות על שאלות חברי הוועדה ואני חושב שהוועדה תסכים לסמוע אותן עתה, אם ד"ר אבידור מוכן לענות.

ד"ר אבידור: אמסור את התשובות מחר.

היו"ר ט. פרטיץ: ברצוני למסור לחברי הוועדה והגב' אדיס דה-פיליפ מבקשת להופיע בפני הוועדה. חה"ב רימלט לקח על עצמו להתקטר אתה.

א. רימלט: שוחחתי עם הגב' דה-פיליפ והיא אמרה שמתחבחה כאחראית על האופרה הישראלית להודיע, כי תאטרן לסגור את המוסד בזמן הקרוב ביותר, אם כי היא אינה יודעת מהי העזרה שאפשר להגיש לה, היא רואה מחובתה להעמיד בעיה זו בפני ועדת החינוך והתרבות של הכנסת, ואולי ועדה זו תוכל לעזור לה. אמרתי, כי אביא את בקשתה לידיעת היושבת-ראש, וכי אני מצדי תוסך בה.

ד"ר אבידור: הגב' דה-פיליפ נפגשה בשבועות האחרונים גם עם שר החינוך וגם עם שר האוצר וביקשה תוספת על הסכום שהוקצב לאופרה לשנה זו. כתבתי לגב' דה-פיליפ לפני שבועות אחדים - על דעת שר האוצר ושר החינוך - שבשנת הכספים הנוכחית אין כל אפשרות להגדיל את תמיכת הממשלה באופרה. הענין ידון לקראת שנת התקציב הבאה, יחד עם זאת אנו מבקשים את האופרה להקים ועד ציבורי מעין זה הקיים בתזמורת ובמוסדות תרבות אחרים. על מכתב זה לא קיבלנו עדיין תשובה.

היו"ר ט. פרטיץ: הגב' דה-פיליפ אומרת שאין לה כל התנגדות להקמת הוועד והיא אף פנתה אלי וביקשה שאעטוד בראשו. לא יכולתי להגטיח לה זאת, אבל אמרתי לוועדת החינוך בוודאי תרשה לאדם הפוסד בראש מפעל תרבותי במדינה להופיע בפניה. ברצוני לקבל את החלטת וועדה על כך ולהזמין את הגב' דה-פיליפ לאחת הישיבות הקרובות, אחרי המקירה.

ה ח ל ט ה

הוחלט להזמין את הגב' דה-פיליפ.

=====

או.

חוק הארכיונים, תשי"ב - 1952
סעיף 2

ה"ד 4 ש פדסיז:

אני מוכרחה לומר שסעיף 2 מעורר בי
הרהורים קשים. בעת מחלתי נדהמתי לסמוע
את דבריו של מי שהיה אז ראש הממסלה המיועד וכיום ראש הממסלה בקשר
למועצה להשכלה גבוהה. ראש הממסלה המיועד האשים את הוועדה בזלזול
בתפקידה. הוא אמנם לא אמר בפירוט את הטלים האלו, אבל ציין שכיון
שהוועדה לא סילאה את שליחותה לקחה הממסלה בחזרה את חוק מוסדות ההשכלה
הגבוהה והמדע. למדתי מזה נוהג זר ומוזר. קיימת כנסת וועדות כנסת
שאליהן מועברים החוקים. הוועדה חולקת לעתים על דעת הממסלה ומתקנת
בגבולות החוק את התיקונים הנראים לה. האם הנוהג הדמוקרטי מרשה ונותן
זכות לממסלה לקחת בחזרה חוק, שהיא הציעה לכנסת, רק מסיבה זאת שאין הממסלה
מסכימה עם דעת הרוב האבסולוטי בוועדה? אם כן הדבר - לסם מה אנו יושבים
בבית הזה? אם איננו חולקים על הצעת הממסלה - שפיר; אם אנו חולקים על
דעת הממסלה עלול החוק להיגנז על-ידה.

כאשר אני באה לדון בחוק הארכיונים, אני
רואה בו סעיף קריטי מאד, הוא סעיף 2. אני רואה, כי לפי הצעת הממסלה
תהיה המועצה מורכבת מהגנז, שהוא פקיד הממסלה, מבאי-כוח אותם מסרדי
הממסלה שייקבעו על-ידי הממסלה ומן הגופים המפורטים בסעיף 2(ג). אני
רואה, שאם כל הגופים הללו יעשו את רצון קונם לא תתערב הממסלה בעבודת
המועצה, ולא - תביא לאינפלציה של באי-כוח המסרדים במועצה. לכן לא
נראה בעיני הנוסח המוצע של סעיף 2 והייתי מבקשת את שר החינוך לענות
על דברי ולתת הסברים.

שר החינוך והתרבות:

הממסלה לא לקחה בחזרה את החוק למוסדות
להשכלה גבוהה ומדע, היא רק הקטיאה אותו
ואסרה שהבעיות של השכלה גבוהה בארץ הן יכה מדושות, עדי כי אין החוק
המוצע יכול לפתור אותן. הודעתי לממסלה שאני מעבד חוק כולל על עניני
ההשכלה הגבוהה בארץ ובחוק זה יהיה חלק אשר ידון בעניני המועצה להשכלה
גבוהה. אולם אין אנו רוצים לקחת בחזרה את החוק המוצע ואחר-כך להביא
בפני הכנסת חוק חדש הדין באותן הבעיות. אמנם חשבתי להחזיר את החוק
לממסלה, אבל הממסלה הודיעה שתקפא את המצב עד אשר יובא החוק הכללי
על ההשכלה הגבוהה. אולם בינתיים ישנן בעיות שונות שאינני רוצה להכריע
בהן בעצמי, אלא ברצוני להיוועץ בגורמים הנוגעים בדבר. לכן הוחלט
להקים לתקופה מסוימלית של שנה אחת, עד אשר יובא לכנסת החוק החדש, ועד
מיועץ לעניני ההשכלה הגבוהה, שבו יהיו מיוצגים אותם מוסדות המדע אשר
בעיותיהם עומדות לדיון ולסידור. לא היה ידוע לי כלל את אשר אמר
ראש הממסלה המיועד בכנסת, כפי שיוטבת-הראש הודיעה עתה בוועדה.

ד"ר אבידור:

שר החינוך היה אז בחופשה.

שר החינוך והתרבות:

אני רוצה לומר שאישהמציאות הוכיחה כי
הבעיות של השכלה גבוהה הן קשות מאד.
היו כבר שתי שבתות במוסדות ההשכלה הגבוהה, וייתכן שתהיינה שבתות
נוספות. אני גם מקבל כמעט יום-יום הודעות על פתיחת אוניברסיטאות
ובתי-ספר גבוהים. מסתבר, שכדי לפתוח אטליז יש צורך ברסיון, אולם
אוניברסיטה אפשר לפתוח אף ללא רסיון.

א. רוזאל-נאור:

אני חושבת ששר החינוך צריך למסור בכנסת
הודעה שתאימה בקשר עם החוק למוסדות
ההשכלה הגבוהה וביחס לנזיפה שהוועדה קיבלה מאת ראש הממסלה.

שר החינוך והתרבות:

אני מוכן לעשות זאת.

אשר לסעיף 2 של החוק - המועצה תהיה מורכבת
מהגנז, שיעמוד בראשה, מבאי-כוח מסרדי החינוך ומסרדי ממסלה שייקבעו על-ידי
הממסלה ומגופים אחרים המפורטים בסעיף 2(3). הממסלה רוצה שכל התעודות
שיצאו מהסימוש ואשר הן בוגעות לגורל המדינה ולברחונה ירוכזו במקום אחד.
הועלתה הצעה שהממסלה תמנה למועצה נציגים של ארכיונים אחרים מתוך התייעצות
אתה, וכן גם יתיוועץ במועצה ביחס למינני מומחים. להצעות אלו לא הייתה
לי כל התנגדות.

או.

א. דימלט:

ברצוני לחזור ולהעיר לחברי הוועדה שאם בסעיף (3)2 נלך בדרך של פירוט המוסדות אשר ישמחו בטועה נגרום לעצמנו סיבוכים רבים. לכן הצעתי היתה לכתוב בסעיף (3)2: "באי-כוח הספרייה הלאומית, הארכיון הציוני המרכזי, הארכיון הכללי לתולדות ישראל והארכיונים של מוסדות אחרים שיקבעו על-ידי הממשלה". הוועדה החליטה ברוב דעות, נגד דעתי שלי, כי הטועה תטנה את חבריה הנוספים. אם הצעתי תקבל צריכה הממשלה לקבוע את הנציגים, מפני שלא יתכן ששני גורמים יקבעו את הנציגים.

א. רזיאל-באור:

בסעיף (3)2 הצעתי לכתוב אחרי המלים "הארכיון של צבא-הגנה לישראל" את המלים "ונציגי הארכיונים של אותם המוסדות שהחוק יחול עליהם", היינו, שעם הטלת חוק זה על מוסדות סטוייטים, הם יחוייבו לסלוח למועצה את נציגיהם. הצעה זו הועדה להצבעה בישיבה הקודמת ולא נתקבלה. אם מחדשים עתה את ההצבעה, בהתאם לבקשתו של חה"כ דימלט, ארסה לעצמי לבקש שתיערך הצבעה שניה גם על הצעתי שלי.

י. סטילנסקי:

אני מציע לדון בסעיף זה כאשר נחזור שנית על החוק כולו.

ה ח ל ט ה

הצעת חה"כ סטילנסקי לדון בסעיף 2 כאשר הוועדה תחזור שנית על החוק כולו - נ ת ק ב ל ה

לסעיף 2 הסתייגות לאה"ר ש. פרסיץ.

סעיף 4

היו"ר ש. פרסיץ:

לדעתי, המלה האחרונה בסעיף זה "ביעורו" היא מטוכנת מאד, כי הגנז יכול להורות איזה חומר יח לבער.

ד"ר רוזנטל:

סעיף 11 מדבר על סדרי הביעור. סעיף 4 רק מקנה לגנז את סמכויות הפיקוח על הביעור, ואני מציע לדון בעניין הביעור כאשר נגיע לסעיף 11.

היו"ר ש. פרסיץ:

בסעיף 4 כתוב, כי הגנז יפקח על סדרי הארכיונים במוסדות המדינה ובמוסדות המקומיות, על שמירת בחומר הארכיוני בהם ועל ביעורו. פירוש הדבר, שאילו לא היינו יודעים כי קיימים הטעיפים 11 ו-12 היינו יכולים לוטר שהגנז רשאי להורות על ביעורו של כל חומר, ואז לא יישאר מחומר זה שריד ופליט. אמנם לפי סעיף 11 חייב הגנז להודיע ברשומות על רצונו לבער חומר מסויים, אבל מעטים האנשים הקוראים את רשומות ולכן לא יוכלו להתנגד להחלטת הגנז.

א. רזיאל-באור:

סעיף 4 צופן בחוכו סכנות, כי מי שקורא אותו אינו יכול לדעת שקיימים אחריו גם הסעיפים 11 ו-12. לכן יש צורך לשנות סעיף זה כדי שלא יעמיד את כולנו בפני העובדה המוזרה שהגנז אינו בא אלא כדי לבער חומר. אשר לביעור חומר הנא מטשרדי הממשלה, גם על זה אי-אפשר תמיד לסמוך, כי מטשלה הולכת ובאה וענייני המדינה עומדים לעולם. לא תמיד אפשר לסמוך על כך שהחומר באמת ראוי להשמדה. אני מסכימה שבמקרים חמורים, כאשר יש סכנה לבטחון המדינה, חייבים להסמיד את החומר. אבל ארכיון המתכונן לאסוף חומר שנא ממקורות פרטיים - ונכונה הערתה של היושבת-ראש, כי אנשים בדרך כלל אינם קוראים רשומות - יאטרו להודיע ברבים, בדרכים העשויות יותר להביא את הדבר לידיעת הקהל. כמו הראדיו או העתות, על כוונתו להסמיד חומר מסויים. שנית,

א.ו.

ועדת החינוך והתרבות,

9.2.54

חוק הארכיונים, תשי"ב - 1952

סעיף 4

א. רוזנבל-נאורג

יש צורך להגביל יותר את הסמכות של ביעור החומר, כי שהפקיד את החומר בארכיון - צריך לתת לו את הברירה לקחת את החומר בחזרה או לחוות את דעתו מה יש לעשות בחומר זה. כי לפעמים אדם יכול למסור חומר לארכיון רק מפני שאין לו אפשרות להחזיק אותו אצלו בביתו. לפעמים חומר אשר ייראה לגנוז כבלתי-חשוב יכול להביא תועלת מאוחר יותר אם יישאר בבעלות פרטית.

ש. החינוך והתרבות: אם כן, אני מציע לכתוב: "על ביעורו, בהתאם לתקנות שיוחקנו בענין זה" ואילו בסעיף 15(ג) נאמר שלא "יוחקנו תקנות אלא לאחר התייעצות בסועצה".

י. סטילנסקי: אין צורך בתוספת הזאת בסעיף 4, מפני שסעיף 10(א) כבר אומר את אותו הדבר.

ש. החינוך והתרבות: אם כן, אין באמת צורך להוסיף זאת. אולם בסעיף 10(א) כתוב שלא יבוער בטוסד טוסדות יבוער חומר או ברשות מקומית חומר ארכיוני, אבל לא כתוב שגם בגנוז לא יבוער חומר אלא בהתאם לתקנות.

י. ש. רוזנברג: אני חושב שד"ר רוזנטל טעה כאשר הפנה אותנו לסעיף 11, כי סעיף 4 קשור בסעיף 10. אולם את סעיף 4 קשה להבין, כי בסעיף 10 לא כתוב מי רשאי לבער חומר, כפי שזה נאמר בסעיף 11. לכן הוסיפו בסעיף 4 את הסיפא האומרת שהגנוז יפקח על ביעור החומר. אני מתנגד לסיפא זה, כי הסמכות לבער אריכה להיות בסעיף 10, היא לא שייכת כלל לסעיף 4. לכן, כאשר נדון בסעיף 10, אני מקווה שד"ר רוזנטל יציע לשנותו.

אני מציע לסחוק את הסיפא של סעיף 4, החל מהליט "...על שמירת החומר...". אם ניתנת לגנוז סמכות פיקוח כללית, פירושו הדבר שהוא יפקח על כל מה שנמצא בחוק זה, ואם ענייני ביעור חומר נידונים בחוק, הרי הגנוז רשאי ומוסמן לפקח גם עליהם. על ביעור החומר נדון בסעיף 10.

היו"ר ש. פרסיץ: בסעיף "פירושים" כתוב כי הגנוז הוא טנהל הגנוז, ואילו לפי סעיף 4 יוצא כי הגנוז הוא ספקח על סדרי הארכיונים. לכן ברצוני לשאול מהו העצם תפקידו של הגנוז?

י. ש. רוזנברג: הוא טנהל הארכיון הממשלתי ומפקח על ארכיונים אחרים כאחד.

י. סטילנסקי: אי-אפשר להבין את סעיף 4 בצורה זו שהוא מקנה לגנוז איזה שהן זכויות לבער חומר. נהפוך הוא, תפקידו של הגנוז לסמור שלא יבוער חומר, ושם ארכיון לא יהיה רשאי לבער מסמכים אם הגנוז יראה שהביעור אינו בהתאם לתקנות. אם נוסיף לסעיף 4 את סעיף 10, הרי דבר זה ישמע באופן מדויק יותר, ולכן הייתי אולי מציע לסעיף 10 ואלה הבאים אחריו והדברים בביעור חומר יהיו צמודים לסעיף 4, על-מנת למנוע טעויות ואי-הבנות. דומני, שסעיף 4 כתוב באופן הגיוני וסובן, והוא בא למנוע ביעור חומר בעל-ערך.

ס. ארם: במקום שנחזק ריכוז, נניח בשטח הטשק והכלכלה, הממשלה מתנגדת לו, ואילו בשטחים אחרים בהם אין צורך בריכוז הממשלה לפתע-פתאום מנהיגה אותו. לשם מה הדבר? אולי בכל זאת יחליפו את הסדר, כדי שיהיה יותר תכנון בחיי חול ופחות תכנון ופיקוח בחיי הרוח? אני רק יכול לוטר שחוק הארכיונים נאמן לקו הכללי של הממשלה.

נאמר בחוק שהגנוז יפקח על סדרי הארכיונים ברשויות המקומיות. אני מבין שצריך להיות סטאנדרט אחיד בארכיון המדינה, אולם לשם מה ואחידות הזאת בארכיונים אחרים? אף-על-פי-כן אני מסכים שיש

או.

ס. ארם:

להעניק לבגז את הרשות לראות כיצד מתנהלים הארכיונים האחרים. חה"כ סטיבנסקי בתן כאן פירוש יפה מאד ואמר שבסעיף 4 לא דובר על ביצוע חומר אלא על שמירתו. אם זה נכון, אני מציע לכתוב במקום המלים "ועל ביעורו" את המלים "לבל יבוער", מפני שאם אדם פשוט קורא את הצוטה כפי שהוא עתה, ברור לו שהגנז יפקח על שמירת החומר וגם על סדרי ביעורו.

אני בכלל מתנגד לביעור חומר איזה שהוא, אבל אם בכל זאת רוצים לבער חומר אפשר לעשות זאת רק בארכיון של המדינה ולא בארכיונים של הרשויות המקומיות. לזה אני בשום אופן אינני מסכים. נניח, כי בעיריית תל-אביב ישנו גנזך ומישהו - אינני רוצה לחסוך בכשרים - רק לשם בהירות הדברים רוצה לבער חומר מסויים, הוא ישמיד את החומר ואף אחד לא ידע כי חומר כזה היה בכלל קיים אי-פעם. אבל אם החומר הזה יועבר מגנזן הרשות המקומית אל ארכיון המדינה, ואם טוענת הארכיונים תחליט על ביעורו, ידעו לפחות שחומר זה היה קיים וידעו כיצד השמידו אותו. לכן אני מתנגד בכל תוקף למתן סמכות לרשויות המקומיות לבער חומר הנמצא בגנזכים שלהן.

ש. כפר ית:

אני תמהה מאד על החוש הזה לראות בכל מלה ובכל הוראה איזו שהיא כוונה בלתי-רצויה. אצלנו כל רשות מקומית היא רשות מוניציפאלית, אנחנו נמצאים באחת בתקופה של התהוות, של מעשי בראשית, ואני יודעת כיצד מצטערים עתה בכפר שלי על שלא ידעו לשמור על מסמכים מתקופת התפתחותו של הכפר, מפני שמאותה התקופה לא היו הוראות על סדרי ארכיונים ולא ידעו איזה חומר הוא חשוב ואיזה לא.

אני רואה בסעיף 4 הוראה פשוטה ביותר לכל הארכיונים כיצד לארגן את עבודתם. מדוע, אם כן, יש לראות בו איזו שהיא כוונה נסתרת לבער חומר? כל מטרת החוק היא לשמור על חומר מתקופת ההתהוות והבניה. לכן אני מציעה להשאיר את סעיף 4 ללא שינוי.

ד"ר רוזנטל:

דבר מסוכן הוא לקרוא סעיף אחד מתוך החוק ולפרש אותו מבלי לקרוא את כל יתר הסעיפים. בתחילת החוק טונים את תפקידי הגנז, אם רוצים לשנות סדר זה אפשר לעשות זאת, אבל זה יקשה על המבנה ההגיוני של החוק. אני משתומם על חב"כ ארם על אשר אמר את אשר אמר, מפני שאילו היה קורא גם את סעיף 10 נוסף על סעיף 4, היה בוודאי מוצא שם את אשר הוא מבקש. בסעיף 10 נאמר בפירוש שאסור לבער חומר, אלא בהתאם לתקנות, ותקנות אלו יותקנו על-ידי שר החינוך תוך התייעצות עם טוענת הארכיונים. לכן אינני מבין כיצד מסמיכים פרשיות שונות ודורשים דרש על זכרים שאינם.

אם ניתנות בחוק הוראות טפורשות לגופים שונים צריך מישהו לפקח על מילויין. אם לא יאמר בחוק כי לגנז ישנה סמכות פיקוח על ארכיונים אחרים במדינה, לא ירצה מנהל ארכיון בקשות מקומית להראות לבגז את הנעשה בארכיון שלו. הייתי מבין אילו היו מציעים להעניק את סמכות הפיקוח למישהו אחר ולא לבגז, אבל כיצד אפשר לתת הוראות בחוק מבלי שיהיה מישהו אשר יפקח על אופן ביצוען?

היו"ר ש. פרסיץ: הייתי אומרת לצדדים להקדים את סעיף 5 לפני סעיף 4

ולהוסיף לו את המלים הבאות: "והוא גם יורה, בהתאם להחלטת המועצה, איזה חומר מותר לבער". אחרי סעיף זה יבוא סעיף 4 האומר שהגנז רשאי לפקח על סדרי הארכיונים במדינה ובכרשויות המקומיות ועל שמירת החומר בהם. הוראה זו הייתי מרחיבה ומכלילה בה גם את אותם המוסדות הסמוכים לממשלה, אבל אינם מהווים את הזרוע המבצעת של המדינה.

אחרי שני הסעיפים הללו הייתי מסמיכה את

סעיף 10.

ברצוני לשאול: אם נאמר שהגנז יפקח על סדרי הארכיונים האם ברור מתוך זה שהוא יפקח גם על סדרי שמירת החומר?

לא.

ד"ר רוזנטל:

או.

א. רישום:

אם תהיה פעם מסשלה אשר בגללה נחוצים כל הסייגים האלה ישציעים אותם, הרי

ברור שאז לום סייג לא יעורר.

אני רוצה להציע לסיפא של סעיף 4 את הנוסח הבא: "על שמירת אותו החומר הארכיוני שאין לבערו". פירוש הדבר, שיש חומר ארכיוני שאותו אין צורך לשמור, אבל מצד שני ישנו חומר שאותו אין לבער ועל חומר זה ישמור הגנז.

ב. סמילנסקי:

אני רוצה להפנות את תשומת-לב הוועדה לסעיף 11 הדין בביעור חומר שנמצא בגנזך. אף לגבי ביעורו של חומר זה קיימות הגבלות וכל אחד ראוי להתנגד לבשמדתו. אולם לגבי ביעור חומר הנמצא בארכיונים אחרים ישנה הגבלה עוד יותר חמורה, ודבר זה נאמר בסעיף 10 ובסעיף 15 הקשור אליו. אם אוסרים שהגנז יקפח על ביעור חומר, אין פירושו שהגנז יבער חומר. בהתאם להוראות סעיף 10 יקפח הגנז על כך שביעור חומר שלא נמצא בגנזך ייעשה בהתאם לתקנות אשר יותקנו על-פי סעיף 15 של החוק. אם הסיפא של סעיף 4 תימחק, לא תהיה לגנז אפשרות לפקח על עניניהם הפנימיים של הארכיונים, כי אם רק על הסדרים החיצוניים.

ג. שר החינוך והתרבות:

לא נאמר בחוק כי הגנז ראוי לצוות על ביעור החומר. נהפוך הוא, הגנז ראוי לצוות על צילום של חומר ארכיוני לפני ביעורו. זאת אומרת, שסעיף 10(ב) אף מבטל את סעיף 10(א), הגנז גם יפקח שהביעור ייעשה לפי התקנות. אם תימחק הסיפא של סעיף 4, יהיו כל הארכיונים ראויים לבער חומר, מבלי שהגנז יקפח על הביעור.

ד. רוזנברג:

ישנם דברים שהם קצת תלושים מן המציאות שלנו. מה פירוש הדבר שיום סייג לא יעזור? כאילו לא ראו כיצד משמידים אצלנו חומר וכיצד כותבים היסטוריה. יש להקפיד מאד על סדרי ביעור חומר, מפני שהשמדת חומר זהו אחד הדברים החמורים ביותר ויש להוסיף סייג על גבי סייג כדי לטנוע זאת, לכן הייתי אולי מציעה לכתוב בסיפא של סעיף 4: "...על שמירת חומר ארכיוני בהם טפני ביעור".

ה. רוזנברג:

בחוק זה נזכרים שלושה סוגי ארכיונים: גנזך המדינה, ארכיונים במוסדות המדינה וברשויות מקומיות, ארכיונים פרטיים, אשר לגנזך המדינה, ישנן בסעיף 11 הוראות ברורות כיצד ראויים לבער את החומר הנמצא בגנזך. לגבי ביעור חומר בארכיונים פרטיים נקבע סידור מדויק בסעיף 12. אולם בקשר לביעור חומר בארכיונים של מוסדות המדינה ושל הרשויות המקומיות אין בחוק שום הוראות.

ו. שר החינוך והתרבות:

ישנן הוראות בסעיף 10.

ז. רוזנברג:

סעיף 10 אינו קובע את הסדרים עצמם, הוא רק מפנה אותנו לתקנות שבהן יהיו כללים לביעור חומר בארכיונים של מוסדות המדינה והרשויות המקומיות. לא ברור לי, מדוע מוסדות המדינה והרשויות המקומיות מיוחסים יותר בשטח זה מגנזך המדינה ומארכיונים פרטיים? לגנז אין שום רשות לעכב ביעור חומר הנמצא בארכיונים של המוסדות הנ"ל. מנהל ארכיון ברשות מקומית חייב רק להודיע לגנז שהוא עומד לבער חומר והגנז יפקח על הביעור, אולם הוא לא יכול לעכב אותו.

לכן, כאשר נדון בסעיף 10, אציע להוסיף שם הוראות ברורות מתי מותר ומתי אסור לבער חומר, כשם שזה נאמר בסעיפים 11 ו-12. אציע אולי, לרשות מקומית או מוסד ממוסדות המדינה לא יוכלו לבער חומר, אם לא הציעו אותו תחילה לגנז והוא סירב לקבלו. לפי הנוסח הנוכחי מתקבל לרשות מקומית רשאית לבער חומר. אשר לסעיף 4, אני מציע למחוק את המלים "ועל ביעורו". על ביעור החומר נדון בסעיף 10.

או.

ועדת החינוך והתרבות

9.2554

חוק הארכיונים, תשי"ב - 1952

טע"ף 4

ד"ר רוזנבלט:

אני רוצה לחיחס למה שנאמר כאן, כי יש דברים החלושים מן המציאות. דווקא זה יהיה תלוש מן המציאות אם נאמר שהגנז יפקח על אי-ביעור החומר. בארצות-הברית, למשל, מבערים זום-יום טובות של חומר. אם בארכיונים שלנו לא יבערו את החומר שאין צורך בו, כיצד אפשר יהיה למצוא שם משהו? צריך לבער את הבר' מן התבן ויש לסדר את החומר בן שיוכלו להשתמש בו.

א. ברטמן:

אני מציע למחוק את הטלים "ועל ביעורו".

י. סטילנסקי:

טע"ף 4 קובע את העקרון שהגנז רשאי לפקח על ארכיונים אחרים ואילו ביתר הסעיפים נאמר כיצד הוא יבצע זאת. אם אוסרים שהגנז יפקח, מסלקים על-ידי זה את החשש שהוא בעצמו יבער חומר.

אשר לטענת חה"כ רוזנברג כאילו הארכיונים של מוסדות המדינה ושל הרשויות המקומיות הם מיוחסים - אף לטענה זו על מה להסתפק. יש להביא בחשבון שחומר הנמצא בגנזן מדינה הוא כבר מסובן, אבל החומר בארכיונים האחרים עוד לא עבר את הטינון הזה, לכן מספיק אם ניתנת לגנז הרשות לצלם כל חומר ארכיוני הנמצא במוסד מדינה או ברשות מקומית ואשר רוצים לבערו והצילום או האעתק יופקד בגנזן. לכן, אינני חושב שיש להוסיף לסעיף 10 הוראה נוספת.

הייתי רוצה לשאול את היועץ המשפטי אם אפשר אולי לומר בסיפא של טע"ף 4 שהגנז יפקח על הרשות לבער חומר?

א. ריטלט:

אינני מרחיק לכת עד כדי כך שאומר כי לרשות המקומית אין רשות לבער חומר. אבל אני מציע נוסח שאולי יתקבל על דעת כולם: "...על שמירת החומר הארכיוני בהט ועל ביעורו על-ידם בהתאם לתקנות, או בהתאם לחוק". מתוך זה יהיה ברור שלא הגנז יבער את החומר. אשר להצעת חה"כ סטילנסקי - רשות אינה יכולת, ועל רשות אי אפשר לפקח.

היו"ר ש. פרטיץ:

רשות חינוך מקומית חלובה טאד השתמשה בזכותה ושרפה תעודות חשובות טאד מתקופת עבודתה של 10 שנים והיא עשתה זאת רק משום שלמישהו לא היה נוח שמסמכים אלה יגיעו לידיעת הציבור. אלה לא היו טיוטות, אלא מסמכים טטש. ברור שעל ביעור אשפתות איש אינו מערער, אבל ישנו חומר שאסור לבערו, ואם ברצוננו לבנות גנזן לאומי מוכרחים אנו לסתום כל פירצה. לכן הצעת חה"כ רוזנברג, שכל ארכיון חייב להציע לגנזן המדינה את החומר שהוא רוצה להפטר ממנו ורק אם הגנז יסרב לקבלו הוא יהיה ראוי לביעור, היא הצעה חשובה טאד. אני רוצה לומר לחברים שטענו כי אנו מוצאים הכרח לחשוד בכשרים, שעל כשרים אין מדברים ולהט לא בחוץ החוק. אבל יש ציבור המעוניין לסלף עובדות. שרפת החומר שעליה דיברתי זו עובדה ואני מוכנה למסור על כך לשר החינוך כדי שיבדוק אותה.

שר החינוך והתרבות:

החומר הארכיוני הנמצא ברשויות המקומיות ובמוסדות המדינה הוא רב ואי-אפשר לשמור על כולו. אולם מצד שני יש צורך בתקנות כדי שלא יושמד חומר אשר ראוי להישמר. הוועדה חומר חשוב אינה מוגבלת לארץ בלבד. דבר זה קורה גם בחוץ-לארץ. ידוע לי, שכמוסד בינלאומי גבוה שרפו קרון של מכתבי יהודים אשר ביקשו הצלה בימי השואה.

אני מציע לנסח את הסיפא של טע"ף 4 כדלקמן: "...על שמירת החומר הארכיוני בהט ועל קיום תקנות לביעורו."

היו"ר ש. פרטיץ:

אפשר לקבל את הצעתו של שר החינוך בצירוף ההצעה של חה"כ רוזנברג האומרת שרשות מקומית חייבת להציע את החומר שלה לגנז לפני שתשמיד אותו.

א.ו.

ועדת החינוך והתרבות
9.2.54
חוק הארכיונים, תשי"ב - 1952
סעיף 4, 5

א. רוזיאל-נאור:
טדוע אי-אפשר לשטם בהירות לטיים את סעיף 4
בטלים "על שמירת החומר הארכיוני בהם"?
בטעיפים אחרים אשר בהם יפרטו את פרטי עבודתו של הגנז ידברו גם על ביעור.
אם הגנז רטאי לצלם חומר שיושטד, הרי באופן הגיוני הוא לא ישאיר חומר
בדופליקטים והטועצה תקבע איזה חומר יבוער. אני חושבת שטטוכן טאד להשאיר
את הטלים "ועל ביעורו" וכל אטצעי לא יטנע טכנה זו.

י. טטילנטקי:
אט נכתוב בטעיף 4 שהגנז יפקח על התקנות,
פירוש הדבר שבטעיפים אחרים הוא אינו חייב
לפקח.

ד"ר רוזנטל:
נכון טאד.

היו"ר ש. פרטיץ:
חה"כ טטילנטקי, אט כתוב בטעיפים אחרים
שהטטשלה רטאית להתקין תקנות לביצוע חוק
זה, הרי לא הגנז חייב לשטור על קיומן אלא הטטשלה. אולם בטעיף 4
נטטרת הטטכות הזאת לגנז.

ה ח ל ט ו ת

ההצעה למחוק את הטלים "ועל ביעורו" - לא נתקבלה
ההצעה לקבל את הסעיף כפי שהוצע על-ידי
הטטשלה - לא נתקבלה

סעיף 4 בנוסח כדלקמן: "הגנז יפקח על סדרי
הארכיונים בטוסדות הטדינה וברשויות הטקוטיות,
על שמירת החומר הארכיוני בהם ועל קיום תקנות
לביעורו". ובתיקון חה"כ רוזנברג לסעיף 10 - נתקבל

הטתיגויות: לחה"כ ברטן ורזיאל-נאור הטציעים למחוק את הטלים "ועל ביעורו";
לחה"כ טטילנטקי הטציע לקבל את נוסח הטטשלה ולחה"כ ארט
הטציע לכתוב בטקוט "ועל ביעורו" את הטלים "לבל יבוער".

סעיף 5

היו"ר ש. פרטיץ:
ברצוני לשאול טה זה חומר טודי? אט הכוונה
לחומר הנוגע לבטחון הטדינה, יש לכתוב זאת
בבירור, כי אחרת יטילו טבו על כל חומר שלא ירצו להראותו לגנז. טי הקובע
שהחומר הוא טודי?

גב' טטנר:
ישנו גם חומר שעלול להביא נזק לפרט אט
יפורטם.

שר החינוך והתרבות:
נטטאים אצלי טאה טכתבים של אברהט טאפו,
אולם אט הטכתבים לא פרטטתי טפני שמוזכרת
בהט טראגדיה טשפחתית בקייר לאחיו של טאפו ובני טשפחתו עדיין חיים.
טה דינו של חומר כזה?
אני טציע לדחת את הדיון בטעיף 5 כדי
שאוכל לבדר טהו בדיוק חומר טודי.

הוחלט לדחות את הדיון בטעיף 5.